

SOSYAL İCAT SEMİNERLERİ

Rev.No:2.1 Tarih:Haziran 1999



BEYAZ NOKTA® GELİŞİM VAKFI

Sedat Simavi Sokak No:29/Z-1

06550 Çankaya/ANKARA

Tel:+90(312) 442 07 60 Faks: +90(312) 442 07 76

<http://www.beyaznokta.org.tr>

e-mail: bnv@beyaznokta.org.tr

**SOSYAL İCAT
SEMİNERLERİ**
(Okullarda Kullanılmak İçin Bir Kılavuz)

Yayıncı:
Sosyal İcatlar Enstitüsü

20 Heber Rd.

London NWZ 6 AA

Tel: 0812082853

Fax: 081 4526434

ISBN: 09488226045

Çeviren: İpek KORMAN

İÇİNDEKİLER

Özet

I. OTURUM: SORUN TANIMLAMA

II. OTURUM: BEYİN FIRTINASI (BF) PROJELERİ

III. OTURUM: EYLEM PLANLAMASI

IV. OTURUM VE SONRASI: PROJEYİ YÜRÜTME

SONDAN BİR ÖNCEKİ OTURUM

SON OTURUM DEĞERLENDİRME

BİBLİYOGRAFYA

EK A. YARATICILIK ALIŞTIRMALARI

EK B. EYLEM VE DEĞERLENDİRME PLANI

EK C. AKTARILABİLİR BECERİLER

EK D. YARATICILIK İÇİN İPUÇLARI

Bu Sosyal İcat Semineri Kılavuzu, okullarda öğrenci gruplarının Beyin Fırtınası (BF) gibi fikir üretme yollarını öğrenerek kendi planladıkları yaratıcı projeleri geliştirebilmelerine yardım amacıyla hazırlanmıştır.

Bu seminerlerde, öğrenciler okullarında, toplum veya kendi hayatlarındaki problemleri tespit edip; bir veya iki tanesini beyin fırtınası yoluyla seçerler ve ortaya çıkan fikirlere bakarak; bir öğretim döneminde tamamlayabilecekleri bir projeyi yürütmek amacıyla bir eylem planı hazırlarlar. £ 25'luk bir bütçeyle projeyi yürütürler, topluluğa sunarlar ve neticede ne derece başarılı olduklarını değerlendirirler.

Sosyal İcatlar Enstitüsü Londra'da bu seminerleri yürütebilecek yöneticileri yetiştirir ve ücretlerini öder. Ancak bu kılavuz bu tip seminerleri yapmak isteyen öğretmenler tarafından da kullanılabilir.

Ayrıca bu kılavuz kendi yaratıcı projelerini geliştirmek isteyen gruplar -örneğin işsiz veya emekli grupları veya kendi alanlarında bir geliştirme planı yapanlar- için de son derece yararlıdır.

SOSYAL İCATLAR SEMİNERLERİ ÖZET (MART 1987)

Sosyal İcatlar Enstitüsü (SİE), 1985 Eylül'den beri Londra'daki ilk ve ortaokullarda, yaşları 7 ila 18 arası değişen öğrencilerle haftada iki dört saat boyu yürütülen seminerlerin yöneticilerini eğitmekte ve onlara ödeme yapmaktadır. Enstitünün amacı şu ana kadar sayıları 26'yı bulan bu seminer kurslarını tüm ülkeye yaymak ve ilkokullardan üniversitelere, meslek okullarına kadar tüm eğitim kurumlarında işler hale getirmektir.

Bu kılavuz seminer yöneticileri için hazırlanmıştır ve eksiklikleri gidermenin en iyi yolu Enstitü'nün düzenlediği eğitim oturumlarına katılmaktır. Ancak format herhangi bir öğretmenin hiçbir artı eğitime gerek duymadan uygulayabileceği kadar basittir ve aslında işsiz veya emekli gruplar tarafından sosyal açıdan yararlı projeler geliştirmede de rahatlıkla kullanılabilir.

Grubun büyüklüğü en az yedi öğrenciden tüm sınıfa kadar değişir, en az 10 oturumda tamamlanan seminerlerde öğrenciler okullarında, oturdukları çevrede ve hayatlarındaki problemleri belirlerler. Daha çok araştırma yapmak amacıyla bu problemlerden bir veya iki tanesi seçildikten sonra öğrencilere projeleri yürütmekte gerekli olan yaratıcı fikirleri üretebilmeleri için BF başta olmak üzere, çeşitli basit fikir üretme metotları öğretilir.

Daha sonra öğrenciler okulun ve toplumun yararına olabilecek ve bir dönemde tamamlayabilecekleri bir projeyi seçerler. Gerekli araştırmayı yapan öğrenciler daha sonra bir eylem planı (Action Plan) yaparlar ve değerlendirme kriterlerini belirlerler. Sonraki aşama okul tarafından gerekirse arttırılabilecek £ 25'luk bütçeyle projeyi uygulamaya koymaktır.

Dönem sonunda öğrenciler projelerini izleyiciye sunarlar ve neyin nasıl olduğunu ve aslında nasıl planladıklarını mukayese ederek, başka bir zaman projeyi uygulayacak

olsalar ne gibi değişiklikler yapacaklarını anlatan bir değerlendirme yazarlar. Kursu tamamlayan öğrenci grupları enstitü tarafından bir sertifika ile ödüllendirirler.

Tamamlanmış projeler şunlardır. Öğrencilerin sınıflarını pembeye boyamaları, sınıfı çiçeklendirmeleri ve bir akvaryum koymaları, öğrencilerin bir macera videosu çekmeleri, bir mini defile ve çeşitli aktiviteler düzenleyerek Yaşam Yardımı ile Meksika Deprem Fonuna 450 £ toplamaları.

Bu gruplardaki öğrenciler bir yandan çevreleri üzerinde olumlu etkileri olacak güç ve kabiliyetlerinin farkına varırken, diğer yandan ileri hayatlarında kendilerine çok yararlı olacak fikir üretme, sorun çözme, ekip çalışması ve diğer 'sosyal girişimcilik' becerilerini öğrenirler.

(Bu kılavuz gerektiği şekilde adapte edilebilir, Örneğin çok genç yaştaki gruplarla çalışırken işlemleri basitleştirip gerektiği yerde kontrolü ele alabilirsiniz. Lütfen deneyimleriniz sonucu yaptığınız gelişmeleri bu kılavuzun bir sonraki baskısı için bizimle paylaşın).

Enstitü tarafından görevlendirilmiş yöneticilere bir not:

Bu seminerlerde yöneticiye yardım eden her öğretmenin elinde bu kılavuzun bir kopyası olmalıdır. Unutulmamalıdır ki, esas amaç öğretmenlerin yardım deneyimleri ışığında bu seminerleri kendileri idare edebilir hale gelmeleridir.

İlk üç oturum sonrakilere göre daha yapısalıcıdır, çünkü bu ilk üç oturumda, öğrenciler serbest çalışmaya geçmeden önce denenen sorun tespiti, yaratıcılık ve eylem planı yapma becerileri yer alır. Şu ana kadar ki seminer liderlerinin çoğu psikoterapistler olmasına rağmen bu seminerlerin amacı grup terapisi yapmak değil öğrencilere bir projeyi kendi planlamaları sonucu başarma hissini aşılmasıdır.

I. OTURUM

(Bu iki saatlik yapılanma, normal hızla çalışan, bir gruba göre tasarlanmış olup grubun yapısına göre yavaşlatılıp hızlandırılabilir.)

Her oturumda sandalye düzenini gözden geçirin. Oturumlarda öğrenciler, öğretmen ve siz bir daire şeklinde oturmalısınız. (Eğer bir büyük daire yapılamıyorsa iki küçük daire yapın). Bunun amacı, öğrencilere yaptığınızın normal bir ders değil onların çalışması olduğunu göstermek ve sizin orada hükmetmek amacıyla değil yardımcı olmak için bulunduğunuzu anlatmaktır ve bu yüzden de önemlidir. Sınıftaki atmosferi, öğrencilerin sıra veya sandalyelerin düzenlenişinde size yardımcı oluş şekillerinden anlayabilirsiniz.

Öğrencilerin oturum başında sıraların daire haline getirilmesinde mi yoksa oturum sonunda eski haline getirilmesinde mi size kendiliklerinden yardımcı olduklarına dikkat edin (birincisi daha olasıdır).

Oturuma hazırlık olarak, mümkün olduğunca fazla kağıdı selobant veya mıknatıslı yapıştırıcılar ile tahtaya yapıştırın.

GİRİŞ

(Bu kısımdaki bilgilerin bir kısmı soru-cevap yöntemiyle elde edilebilir). Kendinize bir oturma planı çıkarın. Plana kimin nerede oturduğunu, adlarını ve kendilerini tanıtılmaları sırasında ilgi alanlarını yazın. Bu sayede öğrenciler hakkında bilgi sahibi olursunuz.

Öğrenciler teknolojik bir icadın ne olduğunu zaten bilirler; onlara bu dönemde yapacakları sosyal icatlar seminerinde, sosyal açıdan yaratıcı bir proje ortaya çıkarmalarının umulduğunu söyleyin. Sosyal icadın bir ürün değil, yaratıcı bir proje olduğunu -aynen Bob Geldof'un Yaşam Yardımı, Michael Young tarafından yaratılmış Açık Öğretim Sistemi veya Heather Jenne'in 1938'de kurduğu evlendirme bürosu gibi- hatırlatın. Enstitünün 18 yaşın altındakileri ayrı bir kategoriye alıp, yeni bir sosyal icat yaratabilmek için bulunan fikirlerin ödülü 1000 £ olan bir yarışmaya girdiğini ve bu sınıfında eğer şansı varsa bu yarışmayı kazanabileceğini anlatın. Konuşmalarınız öğrencilere yeterince açıklayıcı gelmeyebilir. Bu durumda, aşağıda yazılı daha önceki seminerlerde yapılmış bir örneği verebilirsiniz.

Acton Lisesinden bir grup 6. sınıf öğrencisi okullarında son yıllarda hiç yılsonu eğlencesi düzenlenmemesi üzerine kendileri bir tane düzenlemeye karar vererek, bir gece organize etmişler. Kırkın üzerinde dilin konuşulduğu okulun hem öğrencileri, hem de öğretmenleri, Ermeni Halk Dansları gibi pek çok kültürü temsil eden gösteriler yapmışlar.

Kanser araştırmaları için £ 650'un toplandığı gecede konuklara değişik kültürlerin yemekleri sunulmuş.

- Crownwoods okulundan bir sınıf, çevrelerinden bir işvereni okullarına çağırarak kendileriyle yapılan bir iş görüşmesi örneğini kasete kaydetmişler. İşverenin, iş arayan kişinin performansını geliştirebilmesi için verdiği tavsiyelerin ve yaptığı eleştirilerin de yer aldığı kaset iş hayatına atılanlara kaynak olmak üzere kariyer kütüphanesinde yerini almış.

- Parliament Hill okulu altıncı sınıf öğrencilerinden bir grup ise, ele alacakları sorun olarak ilkokuldan ortaokula geçen öğrencilerin sorunlarını seçerek, orta birinci sınıf öğrencileriyle irtibat kurmuşlar. BF tekniğini öğrettikleri çocukların fikirlerini toplayan grup, bunları bir rapor halinde enstitü'ye sunmuşlar.

- Fulham Crosstan beşinci sınıfta okuyan bir grup kız öğrenci, proje konusu olarak oğlanlarla ilişkilerini seçerek alt sınıflardaki kız öğrenciler için 'Keşke o zaman bunları bilseydik.' konulu bir videokaset doldurmuşlar.

- Raines Foundation okulundan okullarını hapisaneye benzeten ve polisle başlarının derde girmesinden korkan 14 yaşında bir grup öğrenci, dükkanlarda hırsızlık yapan birini anlatan bir video kaset çekmişler. Kaset için yerel polisle işbirliği yapan öğrenciler, dükkanda yapılan hırsızlıktan başlayarak yakalanma, tutuklanma, polis minibüsünde yaşananlar, hapisane hücresi ve en sonunda mahkeme salonundaki görüntüleri kasete dahil etmişler.

- Argyle okulunun 11 yaşındaki öğrencileri, çevrelerinde halka açık bir bahçe yapılmasına yardımcı olmuşlar.

- Essendine okulunun 7-8 yaşındaki öğrencileri, okulun etrafındaki kaldırımlarda gördükleri köpek pisliklerinden rahatsız olup ne yapabileceklerini düşünmüşler. Sonuçta komisyona ve milletvekillerine yazmanın yanı sıra basınla da irtibat kurmuşlar. Richard Bronson'ı evinde ziyaret edip, temizlik için harcadığı milyonlarının bir kısmını da kaldırımları motorlarına bağlı elektrik süpürgeleriyle temizleyebilecek motorsikletli kuryelere harcanması gerektiğini söyleyen küçüklerle LBC radyosunda da bir röportaj yapılmış.

Gruba, taslak bir zaman cetveli verin. Cetvelde 1. hafta sorunların sıralanmasına, 2 hafta muhtemel çözümler ile proje seçimi konusunda BF yapılması ve bir proje belirlenmesine 3. hafta projeyi daha detaylı inceleyerek gerekli araştırmalar yapıldıktan sonra bir eylem planı hazırlanmasına, 4. hafta ve takip eden süre ise okulun sağlayacağı £25'luk bütçeyle projenin yürütülmesine son oturum projenin tamamlanmasına, (haklı gerekçelerin bulunduğu durumlarda projenin bitiş tarihi uzatılabilir.) ve dönem son haftası da projenin değerlendirmesinin yazılıp, Enstitü tarafından hazırlanmış sertifikaların öğrencilere dağıtılmasına ayrılmalıdır.

İlk iki veya üç oturumun, yani projenin tam anlamıyla oturmasından önceki safhaların son derece zor ve huzursuz edici olabileceğini ve bunun da son derece normal olduğunu öğrencilere muhakkak söyleyin. Pek çok grup yeterli olacak planlamayı yapmadan projeye atılırlar, gruba ilk haftaları gerektiği gibi kullandıktan sonra projeye başlarsa çok daha rahat edeceklerini anlatın

ELE ALINACAK SORUNLARIN TESBİTİ

Grup halinde kalmaları gereken alt sınıf öğrencileri dışında, bu aşama çiftlerin ortak çalışması olarak geçer. Ancak sorun yaratan iki öğrencinin eşleşmesi gibi hallerde gruplar üçer kişilik olabilir veya ikiliye bir yetişkin katılabilir. Çiftlerde her öğrenci sırayla söz alarak, en kısa şekliyle ve her biri 2.5 dakikayı geçmemek üzere a) okulunda b) çevresinde ve c) kendi hayatında kendisini rahatsız eden veya kızdıran şeyleri eşine anlatır. Bu aşamada iki metot izlenebilir; her bir konuşmacı tümünü bir kerede anlatır veya bir konuşmacı a'yı anlattıktan sonra sıra ikincinin a'yı anlatmasına geçer. Eğer öğrencilerin problemi listeye katılamayacak kadar özelse bunu belirtmeleri gerekir.

Bu çalışma boyunca yönetici tüm çiftlerle tek tek ilgilenmek ve olası her soruyu cevaplamak durumundadır.

SORUNLARIN İNCELENMESİ

Problemlerin tespiti aşaması tamamlandıktan sonra yönetici(ler) tek tek çiftleri dolaşarak sırasıyla a-b ve c listelerini toplar ve tahtada daha önce asılmış olan kağıtlara herkesin görebileceği şekilde yazar. Problemler yazıldıktan sonra, yönetici öğrencileri yazılı sorunların ardında yatan nedenleri bulmaya teşvik eder.

İSTEKLERİN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ

Bu kısımda da grup halinde çalışılır. Yönetici sınıfa henüz mantıklı çözümler bulma aşamasına gelmediklerini söyleyip, bu ve bundan sonraki oturumda biraz farklı biçimde düşünmenin çok yararlı olacağını anlattıktan sonra, öğrencilerin kendilerini yardım etmeyi seven, çılgın bir milyoner olduklarını farz etmelerini ve bu durumda problemi nasıl çözeceklerini belirtmelerini ister. İşte bu aşama 'isteklerin

gerçekleştirilmesi' adını taşır. Her ne kadar akıl dışı olursa olsun istedikleri projeyi seçebilecek olsalar, neyi seçerlerdi sorusu da bu oturumda sorulur.

SORUNUN SEÇİLMESİ

Bazen 2. oturuma sarkabilecek bu aşamada öğrencilerden eğer akıllarına gelen yeni bir problem varsa tahtadakilere eklemeleri istenir. Daha sonra oylamaya geçilir. Her bir öğrenci tahtaya kalkarak kendince en önemli üç sorunu işaretler. En önemli sorunun yanına üç koyulur, en önemli ikincinin yanına iki ve üçüncünün yanına tek işaret koyulur. Oylama işlemi sonunda lider en çok oy alan sorunu işaretleri toplayarak bulur ve en çok oy alan 2. problemi de tespit ederek yedekte tutar.

Daha sonra yönetici sonucu gruba duyurur. Eğer sınıfın süresi kısıtlı veya kendine güveni azsa, okul içinde bir sorunu seçmek daha akıllıca olur. Yönetici ve öğretmen sınıfa yorumlarını bildirirler ve sorunun daha iyi tanımlanması için gerekli yardımı yaparlar.

Eğer gerekirse oturum sırasında veya sonrasında yönetici ve öğretmen seçilmiş olan sorunun okulun koymuş olduğu herhangi bir kural ile çelişip çelişmediğini ve uygulanabilirliğini kontrol ederler. Ayrıca yönetici, öğrencilerin çevreleri için yararlı ne yapabileceklerini akraba ve arkadaşlarının fikirlerini sorarak öğrenmeye teşvik edebilir.

Öğrenciler yeterince isteklilerse bazı yerel bilgi kaynaklarını dolaşarak ele alacakları proje için bilgi toplayabilirler. Eğer gruptan birilerinin bu kaynaklarda çalışan akrabaları veya tanıdıkları varsa bu iş çok kolaylaşır. Yerel gazeteler, kütüphaneler, huzurevleri, hastaneler, çeşitli dernek merkezleri ve sosyal hizmet büroları yaratıcı kişilerin -mimarlar gibi- mensup olduğu meslek odaları gibi yerleri ve okul müdürleri, işsiz grupları, kiracılar birliği, yörenin milletvekilleri gibi kişileri grup halinde veya tek başlarına ziyaret ederek fikir alabilirler.

Bu aşamada öğrencilere ev ödevi verilmez, çünkü projenin ilerleyen safhalarında oturumlar arasındaki zamanda projeye meşgul olacaklardır.

Bu ilk oturumdan sonra yönetici ve öğretmen bu aşamanın nasıl gittiğini ve o ana dek tartışılan proje önerilerinden hangilerinin ne derece uygulanabilir olduğunu, tahtada görünen problemlerden başka daha rahat yapılabilecek bir proje önerileri olup olmadığını tartışır. Özellikle yaşları küçük öğrenciler, proje önerilerini geliştirebilmek, en iyi öneriyi seçmek veya projeyi daha heyecanlı hale getirmek için yönetici ve öğretmenin fikirlerine ihtiyaç duyarlar.

Enstitü Tarafından Ödeme Yapılan Yöneticilere Önemli Bir Not

Her bir oturum sonrası görüşlerin yazılı olarak Enstitüye bildirilmesi zorunludur. Yalnızca rapor edilen oturumların ücreti ödenir. Her şeyin nasıl gittiğini, sorun yaşanıp yaşanmadığını öğrenmenin tek yolu bu raporlar olduğu için, bunun yapılması hayati önem taşır. Özellikle seminerlerde sorun yaşadığında rapor yazmanın yanı sıra telefon da edilebilir. Enstitü yöneticiye önerilerde bulunacak ve eğer aşılamayacağı düşünülen bir sorun varsa yöneticiye yardımcı olabilecek birini yollayacaktır.

YAZILIM VE FOTOKOPİ İŞLERİ

Bir sonraki oturumdan önce tahtaya yazılmış olan problemler daktiloyla yazılmalı ve her bir öğrenci için bir kopya çoğaltılmalıdır. Özellikle bir problem üzerinde karar kılınamıyorsa bunun yapılması gereklidir. Bu kılavuzda Acton Lisesinde yapılan seminer kayıtları örnek olarak kullanılmıştır. Aşağıda öğrenciler tarafından önerilmiş problemlerin daktilo edilmiş hali verilmiştir:

ACTON LİSESİ SOSYAL İCATLAR GRUBU

Okulda Belirlenen En Önemli Sorunlar

- Altıncı sınıfın yeniden dekore edilip döşenmesi gerekiyor. Odada herkese yetecek çay fincanı bile yok,
- Sınıflar sürekli dolu olduğu için boş zamanlarda gidecek bir yer yok,
- Altıncı sınıfın alanı ihtiyaca yetmiyor,
- Ses geçirmeyen bir etüt odasına ihtiyaç var,
- Okul yemekleri kötü (vejeteryan yemeği çıkmıyor, hep sandviç tarzı yemek veriliyor, çok fazla tatlı var ama sağlıklı yemek yok),
- Daha çok tiyatro çalışması yapılmalı (kostümle kitap yok, ışıklandırma ve sahne yetersiz),
- Öğrenci ve öğretmenler gösteriler için işbirliği yapmıyorlar,
- Değişik yaş gruplarına hitap eden aktiviteler yok,
- Oyun ve dans provalarını yapacak yer yok,
- Kütüphanedeki kitaplar iyi seçilmemiş, örneğin "Hadi Beraber Tekrar Edelim" serileri bulunmalı,
- Bedava fotokopi imkanı yok,
- Uzmanlık gerektiren konulardaki dersler için diğer okullara gidilmek zorunda,
- Isıtma sistemi Ekim'e dek çalışmıyor, kışın donma tehlikesi var.

Okul İçinde Yapılabilecek Projeler

- Ders saatleri dışında altıncı sınıfı tiyatro, disko, sinema, tatil veya kampa götürmek için gelir yaratılması,
- Altıncı sınıf için kanepeler, sandalye, halı, perde, masa ve pikap temini,
- Altıncı sınıf için perde, minder ve el işi yapılması,
- İzole edilmiş bir kulübenin altıncı sınıfın etüt odası haline getirilmesi,
- Afrika ve değişik yörelerin yemeklerinin sunulacağı, yardım toplama amaçlı bir dans gösterisi düzenlenmesi.

Ev Civarında Tespit Edilen Sorunlar

- Güney Acton bölgesindeki iç karartıcı gri binalar,
- 10 yıldır yaşanan sokaklarda bile hala bazı insanları tanımama,
- Kapıyı açmaya korkan yaşlı insanlar,
- Gidecek yeri olmayan yaşlılar,
- Sürekli bozulan asansörler,
- Grup halinde gidilmediğinde tiyatroların çok pahalı olması,
- (Özellikle güney bölgesinde) metro olmaması, çok fazla manav oluşu ama çeşitli dükkan olmaması, çok kalabalık oluşu ve büyük kamyonların trafiği tıkaması ve orta çağdan kalma yollar,
- Hükümet bürolarının olmayışı,
- Yüksek işsizlik oranı,
- Etrafın çiçeklendirilmemesi,
- Irkçılık,
- Acton'un çok sıkıcı bir yer olması ve kötü bir klüpten başka gidecek yer olmaması.

Okul Dışında Yapılabilecek Projeler

- Sokak festivali

Özel Hayattaki Sorunlar

- Evin dekore edilmesi gerekiyor,
- Bahçe olmaması,
- Babalarla ilgili çeşitli sorunlar (özel)
- Duvarlar ince olduğu için dışarıdan müzik sesi gelmesi.
- Ebeveynlerin 16 yaşındakilerin büyümesine izin vermemeleri, erkek arkadaşlarla ilgili bir sürü kural.

Bazen bu listelerin tüm sınıfa dağıtılması, listelerde adı geçmeyen bazı problemlerin çözümüne de yardımcı olur. Ve yine bazen listelerin bir kopyasının müdüre verilmesi iyi olur. Acton Lisesi altıncı sınıfın öğretmenini de bu listeye bakarak yapabileceklerini tespit edebilir.

II. OTURUM

Bu oturumda yapılacak olan BF ve proje seçme aşamaları gerekirse 3. oturumda devam ettirilebilir. Yönetici BF hakkındaki şu notu duvara/tahtaya asmalıdır.

BF TEKNİĞİ

- Bu aşamada fikirler hakkında eleştiri ve yorum yapılmaz,
- Eğer birinin fikrinden hoşlanmadıysanız bunu size ilham vermesi için kullanın veya dikkate almayın,
- Fikirleriniz çılgınca, olanaksız, komik, anlamsız olabilir, yine de söyleyin,
- Fikirleri az ve öz biçimde dile getirin, tıpkı telgraf gibi,
- Nitelik değil nicelik, önemlidir, bu nedenle daha çok fikir daha iyi sonuçlar verecektir.

GİRİŞ

Öğrencilere incelenecek problemlerle ilgili herhangi bir gelişme, ilerleme veya yeni fikirleri olup olmadığını sorun. Gruba oturma amacının, yapmaktan hoşlanacakları, yasal ve toplumun veya okulun yararına olabilecek projeler hakkında fikir üretmek olduğunu söyleyin. Ayrıca bu oturumda ileriki yaşamlarında evde veya işteki problemlerle uğraşırken çok işlerine yarayacak olan BF tekniğini öğreneceklerini öğrencilere hatırlatın.

BF (5 dakika)

Öğretmen ve yöneticinin yardımlarıyla belirlenen sorun "hangi yollarla" cümlecığı kullanılarak soru formunda yazılır ve herkesin görebileceği bir yere asılır. (...' yı hangi şekilde geliştirebiliriz? gibi). Eğer öğrenciler problemin ne olduğundan hala tam emin değillerse, onlara problemle ilgili her türlü fikre açık olduğunuzu, çok kesin yargılar istemediğinizi söyleyin. Söz konusu olan kişisel bir problemse, "bu sorunu hangi şekilde çözelim ki benzer sorunu olan diğer insanlara yardımcı olsun?" sorusu sorulmalıdır. B.F. kurallarının (fikirlere müdahale edilmemesi, sansürlenmemesi gibi) işleyip işlemediğini yönetici kontrol eder.

BF'NİN YARARLARI

BF'nin aşağıda sıralanan faydalarının yönetici tarafından bilinmesi ve bazı hallerde bunların gruba anlatılması gereklidir:

BF'nin hoşgörülü atmosferi, insanlardaki ürkeklik ve kendine güvenememe duygularını, bunları topluluğa yayma kaygısını ve "bu, yapılamaz" düşüncesini yok eder. Geçmiş deneyimlerden ve alışkanlıklardan kaynaklanan psikolojik duvarlar BF ile yıkılır. Başkalarının fikirleri hafızayı tetikler, uyarıcı fikirler yeni fikirlere yol açar. Araştırmalar BF tekniğini öğrenmiş insanların BF'nı bilmeyenlere oranla yeni fikir üretme konusunda iki kat daha yaratıcı olduklarını göstermektedir. BF'ı yapan gruba birinin söylediği uçuk bir fikrin yararlı bir fikre ve iki fikrin birleşimini daha da güzel bir fikre dönüştürüp dönüştüremediklerine dikkat etmelerini söyleyin. Fikirleri her ne kadar gülünç ve aptalca olursa olsun kendilerine sansür uygulamamalarını, çünkü uyarıcı bir fikrin başkalarının güzel bir fikir ortaya koymalarına neden olabileceğini gruba hatırlatın. Sınıfın en haylaz, en haşarı çocukları bile o korkunç fikirlerle sizin de

eğlendiğinizi ve onları kaydettiğinizi görünce yaratıcı ve başarılı birer BF'cısı olacaklardır.

HAZIRLIK ÇALIŞMASI (5 dakika)

Sınıfa hayvanat bahçesinden kaçan ve çevrede çalgınca koşan bir fili nasıl yakalayabileceklerini sorun. Önerilen her fikri, tahtaya yapıştırılmış olan kağıda, keçeli kalemle yazın ve gerekirse grubun hızını kendi yazış hızınıza çekin (Hazırlık çalışmalarında tuğla, çengelli iğne, bir parça kağıt veya boş bir kola kutusu gibi gereçlerin bilinen fonksiyonları dışında ne tip amaçlar için kullanılabileceği sorusu cevap aranabilir). Her ne kadar yorum yapılmaması gerekse de, yöneticinin şevkli oluşu ve fikirleri "çok iyi", "güzel" şeklinde onaylaması grubu cesaretlendirecektir. (Yönetici ve öğretmen de saçma ve uçuk fikirler üretmeye hazırlıklı olmalıdırlar).

BF (20 dakika, gerekirse uzatılabilir)

Yönetici sorunu tekrarlamasının ardından hemen BF'na başlanır. Eğer çok hızlı fikir üretiliyorsa yazma işi için kendinize bir yardımcı seçin. Gerekli anlarda grubu sorularla ateşleyin "bunu nasıl yapabiliriz?", "başka hangi yollarla yapabiliriz?" veya "eğer fiziki ve sosyal yasalar bizi kısıtlamasaydı nasıl yapabiliydik?" gibi.

Eleştiri yapıldığında hemen "bu bir eleştiri" diyerek eleştiriye durdurun. Eğer uçuk bir fikir grup tarafından görmezliğe gelirse, o fikri tekrarlayın ve BF'nı o fikirden başlatın. Yeni fikirler üretilmiyorsa yönetici uçuk fikirler üretmelidir. Üzerinde tartışılan sorundan uzaklaşmaya başlanırsa, yönetici sorunu tekrarlamalı ve fikirlerin tükenmeye başladığı andan itibaren ortaya koyulan en iyi fikir tekrarlanarak BF'na devam edilmelidir.

DEĞERLENDİRME

Projeleri değerlendirirken yöneticinin aklında bulundurması gereken, zaman zaman grubun dinleme isteği ve anlaşılabilirlik oranına göre sınıfla paylaşabileceği kriterler şunlardır:

- 1- Fikir veya proje yeni ve yaratıcı mı?
- 2- Yaşam standardını arttıracak nitelikte mi?
- 3- Kalıcı sonuçlar verebilecek mi?
- 4- Pek çok insana fayda sağlayabilecek mi?
- 5- Başka projelere örnek teşkil edebilecek nitelikte mi?
- 6- Başarılı olma şansı yüksek mi?
- 7- Dönem sonundan önce tamamlanabilecek mi?

Bazı sınıflar dönem başında çok haylaz veya çok ürkek olabilirler ve BF çok sıradan geçebilir. Endişe edilmemelidir, çünkü aynen Acton Lisesi örneğinde olduğu gibi, bu tip sınıflar sömestr ilerledikçe çok güzel projelere imza atabilirler. Acton Lisesi 6. sınıf öğrencileri daha ilk oturumda, BF nı tekrarlama ihtiyacı duymadan buldukları para toplama amaçlı gece düzenleme projesi için "yapılmaya değer ama sıkıcı" diyorlardı. İlk önce "görölmeye değer" adını koydukları gece daha sonra "eğlenmek için bir bahane" adını aldı ve kıyafet balosu niteliğiyle sıkıcılıktan kurtuldu.

Proje çalışmasında büyük bir sınıfı ikiye bölebilirsiniz. Her bir grup kendini daha çok ilgilendiren sorunu seçer. Yönetici ve öğretmen hangi grubu denetleyeceklerine karar

verirler gerekirse gruplar farklı odalarda toplanabilirler. Bir grup en az 7 kişiden oluşmalıdır.

Bu aşamada yetişkinlerin rolü, gruba projelerini daha yaratıcı ve gerçekçi şekilde yürütebilmeleri için gerekli yardımı sağlarken, diğer yandan öğrencileri fikir üretme konusunda gevşek bırakıp, projeyi sahiplenmelerini sağlayacak danışmanlığı yapmaktır. Grup projeye motive edici, olumlu bir isim de bulmalıdır.

ÖDEV

Projenin yapılabilirliğini araştırabilmek amacıyla, bir sonraki oturuma kadar kimin, neyi, nerede bulabileceğinin bir planını yapın. Öğrencileri arkadaş, akraba, öğretmen ve komşularından projeyi geliştirebilmek veya yeni projeler üretmek için fikir almaya teşvik edin. Eğer proje canlı bir şekilde ilerliyorsa, grup üyelerinin birbiriyle her an iletişim kurabilmeleri için karşılıklı adres ve telefon numarası alış verişini destekleyin.

III. OTURUM

Bu aşamada hala tatminkar bir proje bulunamadıysa, grubu isteksizliğe iten veya işleri aksatan şeyin ne olduğu bulunmalıdır. Yine de bu aşamada grubu cesaretlendirmek, proje seçmenin, seminer genelinin sıkıcı ve huzursuz eden bir aşaması olduğunu ve sık sık rastlandığını söyleyerek bunun aynı zamanda daha çok yaratıcılık alıştırmaları öğrenmek için bir fırsat olduğu gruba anlatmak gerekebilir. Ek-A' da verilen alıştırmalardan bir veya iki tanesi gruba uygulanabilir veya grubun seçtiği sıkıcı görünen proje ele alınıp daha heyecan verici bir hale getirilmeye çalışılabilir.

2. oturumda bir proje seçilmişse, bu oturumun amacının bir eylem planı hazırlamak ve dönem sonunda amaçları ile yapabildiklerini karşılaştırmalarını sağlayacak değerlendirmenin kriterlerini belirlemek olduğu anlatılır.

Gruba Ek- B de verilen eylem planı soruları gösterilerek, planlarını tartışmalarına ve bunu göz önünde bulundurarak bu soruları cevaplandırmalarına yardımcı olunur. Soru ve cevaplar tahtadaki kağıtlara yazılır. Örneğin, Acton Lisesi tüm kısımları tamamladığı zaman şunlar ortaya çıkmıştır.

ACTON LİSESİ - SOSYAL İCATLAR GRUBU EYLEM PLANI

KIYAFET BALOSU

1- Sorunun tanımlanması

Ne yapmaya çalışıyoruz?

- Anti-kanser toplulukları için para sağlamaya
- Bir şeyler olmasına
- İnsanların farklı kültürlere saygı duymasına ve kendi kültürlerinden kaçmamalarına
- İnsanların, öğretmenlerin de insan olduğunu fark etmesine

2- Plan

Nasıl yapmaya çalışıyoruz?

Kıyafet Balosunu 16 Aralık' ta okul çıkışından akşam saat 22.00' ye kadar, okulun büyük salonunda değişik kültürlerden örnekler verecek şekilde, çılgın ve farklı kültürleri yansıtan kıyafetler giyerek ve yiyecekler sunarak, öğretmen ve öğrenciler tarafından düzenlenmiş küçük piyes ve skeçlere yer vererek yapmayı planlıyoruz.

Olabilecek aksaklıklar nelerdir ?

- Kimsenin gelmemesi
- İyi duyuramama
- Olayın aptalca bulunması ve ilgi çekmemesi

Ama en önemlisi:

- Yeterli vakit var mı?

3- İzleme

Hangi aktiviteleri yapmayı düşünüyoruz ve kim hangi aktiviteyi koordine etmekle görevli? (Başlangıç ve bitiş tarihlerini ekleyin)

- Gazete haberlerinin hazırlanması (Nilifa ve İmran)
- Reklam posterleri (Kay)
- Toplantıda duyuru yapma (Nilifa ve İmran)
- Piyesleri toplama (Nilifa ve İmran)
- Vestiyer biletleri (Kay)
- Disko bulunması (Kay)
- Öğrenci, öğretmen, arkadaş ve ailelere duyuru (İmran ve herkes)
- Işıklıdırma (Clair)
- Salonun dekorasyonu (Rosie, Sharo ve herkes)
- Kostümlerin hazırlanması (Nina)
- Grup olarak bir skeç hazırlanması (İmran, Nina, Rosie, Kay)
- Yemek getirecek kişilerin listesinin yapılması (Rita ve Nina)

4- Değerlendirme Kriterleri

Proje sonunda bize başardığımızı ne gösterecek ?

- £ 100'dan fazla toplanırsa,
- İnsanlar eğlenirse (yorum kutusu konulabilir),
- Biz eğlenirsek,
- Olay çıkmazsa,
- En az 250 kişi gelirse,
- Sıra dışı ve neşeli olursa.

Görüldüğü gibi 3. kısım gelecek seferki oturumdan önce yapılacak pek çok şey veriyor.

Acton Lisesi örneğinde öğrencilerin aktif görev almaktan pek de hoşlanmadıklarını göreceksiniz.

Grubun diğer bir amacı £ 25'luk bütçelerinin yanı sıra para kazanma yolları bulmaktır. (Sınıfın ikiye bölündüğü durumlarda lider okul yönetimiyle iki ayrı £ 25'luk bütçe için pazarlığa oturur. Nadiren Enstitü'de seminerlere maddi destek verir.)

Bu aşamada çalışma daha çok projenin yapılabilirliğinin araştırılmasıyla geçer. Grup daha önce göremediği bir sebepten projenin uygulanamaz olduğunu fark etmeye de

hazırlıklı olmalıdır. Bu durumda 2. oturuma geri dönülüp yeni bir proje geliştirilmeye çalışılır.

PROJENİN HAYATA GEÇİRİLMESİ (4. OTURUMDAN SONDAN BİR ÖNCEKİ OTURUMA KADAR)

Bu oturumlarda okulun sağladığı imkanlar ve yönetici ile öğretmeni yol gösterici olarak kullanarak proje yürütülür. Yaşları küçük grupların okul dışına çıkabilmek için velilerinden yazılı izin almaları gerekebilir.

Yönetici her oturumun başında grubun "eylem planı" yani her bireyin yapması kararlaştırılan işlerin listesini ve herkesin ne yaptığını kontrol ederek gelişmeleri grupla tartışır ayrıca sonraki günlerde yapılacakların planlarını hep beraber tespit ederler. "eylem planı"nda gözden geçirilerek yapılacak işler listesi önceden daktilo edilip her bir öğrenciye bir kopya dağıtılmış olmalıdır. Acton Lisesinde hazırlanmış olan eylem planı şöyledir.

ACTON LİSESİ SOSYAL İCATLAR GRUBU

Kararlaştırılan faaliyetler

16 Aralık

Kim Koordine Ediyor ?

- | | |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| - Biletlerin hazırlanıp matbaaya gönderilmesi | Kay |
| - Programda belirtilmek üzere kimin ne yemek yapacağını ve yemeklerin listesi | Nina ve Rita |
| - Ses düzeninin gözden geçirilmesi | Clare |
| - Grubun seslendireceği bir şarkının yazılması | Rosie ve Nilifa |
| - Öğrenci ve öğretmenlerin oynayacağı piyeslerin isimlerinin alınması ve program esnasında kaydedilmeleri | Kay ve Nilifa |
| - "Top Of The Pops" yarışmasının 4 finalistinin gecede şarkı söylemesinin Tony Garrett yardımıyla ayarlanması | Claire |
| - Mrs. Harrison'dan ses düzeninin ayarlanması için okul minibüsünün istenmesi | Leslie |
| - Posterler | Kay |

Yönetici grup hazır olur olmaz (bu bazen 5. oturumdan sonra veya alt sınıf gruplarında hiç olmayabilir) yönetici grupta en çok kabul gören öğrenciyi seçerek oturuma başkanlık yaptırır ve dönem sonuna dek mümkün olduğunca çok grup üyesinin başkanlığı deneyeceğini söyler. Başkanın görevleri gündemin belirlenmesini sağlamak, tartışmaları yönetmek, bir sonraki oturumun gündeminin belirlenmesi ve herkesin, sorumluluklarını gösteren listenin bir kopyasını almasını temin etmektir.

Grup, çalışmalarını bireysel veya eşler halinde sürdürüyor olsa bile, her oturumun ilk ve son 10 dakikasının grup halinde çalışarak geçirmesi iyi olur. Yönetici eğer gruptan birinin hoşnutsuzluğunu görürse, oturum başında o üyeden şikayetinin kaynağını açıklamasını istemelidir.

Oturumların başı ve/veya sonunda yapılan küçük törende tüm grup üyeleri el ele tutuşarak bir daire oluşturduktan sonra kendilerini nasıl hissettiklerini bir kelimeyle ifade ederler. Bu tören grubun kendisini duygusal bağlamda nasıl hissettiğini,

üyelerden sorunu olan biri olup olmadığını ve oturumun grubun duygularını nasıl etkilediğini görmeye yaramasının yanı sıra, el ele tutuşmak grubun birbirine olan güven duygusunu da arttırır. Daha büyük yaştakilerin oluşturduğu gruplarda üyeler el ele tutuşmaktan utanabilir ve yüreklendirilmeye ihtiyaç duyabilir. Eğer grup bundan çok rahatsızlık duyacaksa bırakın el ele tutuşmasınlar.

Küçük Bir Tavsiye

Kimi "yapılmaya değer ama sıkıcı" proje, işin içine kamera girdiğinde aniden renklenir. Projeyi kaydetmenin ikinci avantajı ise öğrencilerin televizyonda nasıl göründüklerini görüp kamera kullanımını öğrenmeleridir. Ayrıca bu kayıtlar okulda yapılacak diğer projelere ışık tutabilir. Eğer okulun kaynakları kötü ve kullanılamaz durumdaysa çocuklar kamerası olan bir tanıdıklarından kaydetmesini rica edebilir veya bir video kamera kiralayabilirler.

Başka Bir Tavsiye

Grubun heyecanını artıracak başka bir noktada, projenin mümkün olan en fazla kişiye TV, radyo, gazete veya ilanlarla duyurulmasıdır. O yüzden tüm gayretinizle projenin medyanın ilgi göstereceği şekilde ilginçliklerle süslenmesine çaba harcayın.

SONDAN BİR ÖNCEKİ OTURUM

Bu oturumda grup bir araya gelerek, projeyi zamanında tamamlayıp tamamlayamayacağını tartışın. Gerekirse bir sonraki dönemde devam etmeleri konusunda öğretmenlerinin fikrini sorarlar. İdeali bu oturumda projenin sunulması ve son oturumda değerlendirmenin yapılmasıdır.

SON OTURUM

Öğrenciler yöneticinin fotokopiyle çoğalttığı Ek- B 4 ve 5. Eylem Planı değerlendirme sorularını cevapladıktan sonra (yaşça küçük gruplar bu çalışmayı bireysel değil grupça yapabilirler) yönetici cevapları toplar ve hep beraber sonucu tartışırlar.

Yöneticilere Bir Not

"Uygulamalı yaratıcılık kursu" sertifikaları tamamlayan öğrencilere bu oturumda dağıtılır. Eğer vakit varsa (hatta dönem içindeki herhangi bir zamanda) bu son oturum öğrencilerin o ana dek öğrendiklerini ve tecrübe ettiklerini gözden geçirmek için ideal bir zamandır. Yönetici öğrencilere örneğin BF'nın temel kurallarını hatırlayıp hatırlamadıklarını sorabilir. Eğer öğrenciler daha metodik bir yaklaşıma ihtiyaç duyarlarsa, Lider onlardan Ek- C 'de bulunan ve ekip çalışması yapabilme ve sorun çözme becerilerinin bu proje sonucu ne derece geliştirilebildiğini ölçen soruları cevaplamalarını isteyebilir.

Enstitü Liderlerine Bir Not

Yönetici Enstitü'ye kursun detaylı bir raporunu, kendi değerlendirmesiyle birlikte yollamalıdır. Ayrıca lider sınıf öğretmeniyle fikir alışverişi yaparak kursta ne gibi değişiklikler yapmanın faydalı olabileceğini tespit edip değerlendirmesine katmalıdır.

Bunun dışında sınıf öğretmeninin de kendi rapor ve değerlendirmesini -1 paragraf uzunluğunda olsa bile- yazarak Enstitü'ye yollaması çok önemlidir. Bu raporlar SİE'ne sosyal icatlar seminerlerinin başarısının kanıtı olması bakımından gereklidir. Örneğin aşağıda Action Lisesi projesinde çalışmış olan öğretmen Leslie Freed'in Enstitü'ye yolladığı mektup görülmektedir.

"Sizlere, güz döneminde okulumuza gelip altıncı sınıf öğrencilerini ve beni sosyal icatlar kursuna dahil ettiğiniz için teşekkür etmek amacıyla bu mektubu yazıyorum. Karşılaştığımız tüm zorluklardan büyük keyif aldık ve ortaya çıkan proje hayal bile edemeyeceğimiz kadar başarılı oldu."

Okulumuz, iki kez kapandıktan sonra yeniden açılması nedeniyle yeni bir okul oluşu ve öğretmenlerin maddiyatçı tavrı gibi iki handikapla karşı karşıyaydık. Projeye başladıktan sonra personelin ve öğrencilerin inanılmaz şevki bizi hayrete düşürdü. İnanıyoruz ki bu proje okulda yapılabilecek bu tip girişimlerden ilki fakat sadece bir tanesi. Çabalarımızdan büyük memnuniyet duyan kanser Araştırma Kampanyasına 650 £ tutarındaki çeki verdik. Özellikle grubun içinde yer alan iki kanserli olarak yaptığımız işin çok küçük bir katkı olmasına rağmen bizim için çok önemli ve yapıcı olduğunu hissettik. Bunun dışında bize dans ve müzik gösterisi yapan Karayıplı kızlarımızın bu olumlu katkısı bizi çok mutlu etti.

Her neyse, daha önce de söylediğim gibi sonunda çok yorgun olmamıza rağmen, yaptığımız işten ve bu tip aktivitelere öncülük etmemizden dolayı çok mutlu ve gururluyuz. Tekrar teşekkürler."

BİBLİYOGRAFYA

Enstitü'nün bu seminerlerinin düzenlenmesinde yararlı bulduğu ve başvurulabilecek kitaplar şunlardır:

1. Edward De Bono'nun Pelikan yayınlarından çıkmış tüm kitapları, örneğin Yöneticilik İçin Etraflıca Düşünme (Lateral Thinking For Management)
2. 'A Manager's Guide to Self-Development' by Mike Pedler, John Burgoyne and Tom Boydell, published by McGraw-Hill Book Company (UK) Ltd., 1978.
3. 'The Universal Traveller - A Soft-Systems Guide to Creativity, Problem-Solving and the Process of Reaching Goals'by Don Koberg and Jim Bagnall, published by William Kaufmann,Inc. (One First Strett, Los Altos, Calif. 94022)
4. 'A Whack on the Side of the Head - Unlock your Mind with Lateral Thinking', by Roger von Oech, published by Angus and Robertson, 1984.
5. 'A source Book for Creative Thinking', edited by Sidney Parnes and Harold Hardin, published by Charles Scribner's Sons, New York, 1962

EK-A

Birkaç yaratıcılık alıştırmaları örneği aşağıda verilmiştir. (Bu alıştırmalar proje tespitinin yapıldığı oturumda ve/veya ihtiyaç duyulduğu her an kullanılabilir.)

BENZETME İÇİN HAZIRLIK ÇALIŞMASI (BISOCIATION WARM. UP)

Gruba en yaratıcı fikirlerin daha önce birleştirilmemiş 2 fikrin birleştirilmesinden oluştuğunu söyleyin. Bunu yapmak için uygulanacak hazırlık çalışması grubun her üyesinin odanın içinde dolaşarak gördükleri ilk objeyi alıp, onunla ilgili uçuk bir benzetme düşünceleridir. "Bu çiğnenmiş hamur parçası bir bebek yorganına benziyor" gibi. Yarım dakika içinde kaç tane obje için bu tip bir benzetme bulabildiklerine bakılır. Çalışma esnasında grup bireyleri daha önce bir başkasının benzetme yaptığı objeyi kullanamayacakları için yöneticiler ilk denemelere gönüllü bulurken "İlk yapanlar daha avantajlı" diyerek grubu cesaretlendirebilir.

BENZETME

Grup bireyelerine rolleri ya rastgele siz dağıtın veya bir şapkadan rolleri çekmelerini isteyin. Kalabalık gruplarda aynı rolü iki farklı kişiye vererek daha iyi fikirlere ulaşmak için bir rekabet ortamı yaratılabilir. Roller şunlardır:

Başbakan, milyoner, büyücü, uzaylı yaratık, işsiz, tekerlekli sandalyeye mahkum bir hasta, kör, yaşlı, çocukları olan genç bir anne/baba, okul müdür/müdiresi, kadın hakları temsilcisi, mimar vb.

Daha sonra 2. oturumda olduğu gibi BF yapılacaktır. Ancak bu sefer grup problemi üstlendikleri rol açısından değerlendirecek ve rolden ilham alarak fikir üreteceklerdir. Eğer rolünden memnun olmayan bir öğrenci varsa rolünün ilk harfiyle başlayan başka bir rol bulabilir (örneğin mimarsa manken, mühendis veya milyoner vs olabilir). Bu akıllarına esen herhangi bir rolü seçmelerinden daha kolay ve yaratıcıdır.

BAŞKA BİR BENZETME METODU

Ampul, örümcek ağı veya bir kitabın kapağındaki resim gibi sınıftaki herkesin rahatlıkla görebileceği bir objeyi rastgele seçerek sınıfa ele aldıkları problemin seçtikleri objeyle benzer ve farklı yönlerini (Objenin büyüklüğü, fonksiyonu, sesi, enerjisi, dayanıklılığı veya zayıflığı, kokusu, sertliği gibi) düşünerek BF yapmalarını isteyin. Öğrencileri doğayla veya hayvanlarla ilgili benzetmeler yapmaya teşvik edin, çünkü üretkenliği en çok sağlayacaklar onlardır.

BİLİNENİ YABANCILAŞTIRMAK İÇİN DUYUMSAL BİR METOD

Problemin ya kendisi olun, ya da bir parçası. Bu alıştırmada gruptaki her birey tahtaya kalkarak söz konusu problemi söz ve mimiklerini kullanarak ve olabildiğince abartarak anlatırken gruba problemin içinde olmanın nasıl bir duygu olduğunu, ne yapılabileceğini ve neyin problemi çözmeye yardımcı olabileceğini hissettirmeye çalışır. Örneğin eğer problem çok fazla arabanın park ettiği bir yolsa, siz yolu canlandırın, diğerleri de park eden arabaları. Her canlandırma sonrası gruba BF yapmışçasına olası çözüm önerilerini alın.

TERSİNE ÇEVİRME

Grupla beraber başka bir alanda yararlı olabilecek çözüm önerilerinin bu probleme adapte edilip edilemeyeceğini, tersine çevrilip çevrilemeyeceğini, birleştirilip birleştirilemeyeceğini; o çözüm önerilerinin bu probleminkilerin yerine geçip geçemeyeceğini anlayabileceğiniz bir BF yapın.

DAHA SOMUT OLMA VE ZİNCİRDE BİR HALKA GERİ GİTME

Grupla birlikte 20-30 yıl öncesine giderek park problemi için BF yaptığınızı düşünün. Bu aşamada bir şeyleri depolarken yer kazanmak için kullanılan metotları hatırlayın; raflara üst üste dizme, bodruma koyma, boyutları küçültme, vs. İşte bu fikirler günümüz çok katlı ve yer altındaki otoparkların çıkış noktasıdır ve problemi somutlaştırarak çözüm bulunmuştur. Zincirde bir halka geri giderek çözüme ulaşmak içinse park sorununu bir yana bırakıp, bu kadar araç sahibini Londra'ya gelmekten nasıl caydırırız sorusuna cevap aranır.

NİTELİKLERİ SIRALAMA

Problemin tüm vasıflarını ve halen uygulanan fakat yetersiz çözümleri alt alta sıraladıktan sonra hangi niteliklerin değiştirilebileceğine veya olumlu hale getirilebileceğine bakın. Öğrencilere seneler önce kullandığı tahta saplı tornavidanın yerine daha iyisini yapmaya çalışan birini örnek verin. O zamanki tornavidanın nitelikleri: yuvarlak metal gövde, ona perçinlenmiş tahta sap, çiviye tutacak şekilde kesik uç ve elle sağlanan döndürme hareketidir. Günümüzde kullanılan plastik saplı, havalı veya elektrikli tornavidaya bakıldığında ise yukarıdaki niteliklerin pek çok sefer değiştirildiğini görürüz.

PO=BF sırasında öğrenciler saçma veya gülünç fikirler üretmekten çekinebilirler. bu noktada onlara Edward De Bono'nun 'Po' sistemini uygulatabilirsiniz. Çılgınca veya anlamsız bir fikir öne sürecek olan öğrenci kelimenin başına 'Po' sözcüğünü ekleyerek, fikri yalnızca grubu harekete geçirmek, gruba ilham vermek için söylediğini, fikrin gülünçlüğünün farkında olduğunu ifade eder.

EK- B

Bu kısım rahatça fotokopi çektirip sınıfa dağıtılabileceğiniz Şekilde yazılmıŐtır.

EYLEM VE DEĞERLENDİRME PLANI

1- SORUNUN TANIMLANMASI

- a) Ne yapmaya çalışıyoruz?
- b) Nasıl etkiler uyandırmak istiyoruz?
- c) Neden bu problemi Őetik?

2- PLAN

- a) Nasıl yapmayı planlıyoruz ? (Metod? Mesaj? Araçlar?)
- b) Önümüze çıkabilecek olası engeller nelerdir?

3- İZLEME

Doğru yolda olduğumuzu ve işlerin plana uygun yürüdüğünü nasıl bileceğiz? Ne işler yapmamız gerekiyor ve bu işlerin başlangıç ve bitiş tarihleri ne olmalı?

4- DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ

Bize projenin sonunda baŐarımızı gösterecek Şey nedir?

İKİNCİ KISIM (Son oturumda cevaplandırılacak)

5- DEĞERLENDİRME

- a) Projeye katkıda bulunmak için ben ne yaptım?
- b) Grubun amaçlarıyla kıyaslandığında neyin ne kadarı yapılabildi?
(4. maddeyle bağlantılı olarak)
- c) Projede iyi giden neydi?
- d) Ne kötü gitti?
- e) Grup dıŐındakiler ne diyor?
- f) Başka bir zaman daha başarılı olmak için ne yapılabilir?
- g) Projenin kapsamı veya uygulama alanı nasıl genişletilebilir?

EK-C

Öğrencilere şu an ve ileriki hayatlarının pek çok kesiminde ihtiyaç duyacakları becerilerden öğrenmiş, öğreniyor oldukları ve öğrenmek istediklerini belirlemelerine yardımcı olun ve kaydetmelerini sağlayın. Tyrell Burgiss'in dediği gibi "kayıtlar, ne öğrendiğinin farkında olmayanlara yaşadıkları değişimi göstermek ve bu değişime onları inandırmak için birebirdir" Dönem başında sınıf öğretmenin katkısıyla öğrencilerin öğreneceği becerilerin bir listesini yapın ve öğrencilerden bu becerilerden kendilerine 1 ila 10 arası bir not vermelerini isteyin. Bunu dönem sonunda tekrarlayın. Bir öğrencinin yeni bir beceri kazanmaya başladığını hissettiğiniz an, bunu ona da hissettirin ve takdir edin. Beceri kazanımını ölçen aşağıdaki anketi öğrencilere ödev olarak vererek de ölçüm yapabilirsiniz.

BU BECERİLERDE NE DERECE BAŞARILISINIZ?

Lütfen aşağıdaki becerilerde dönem başında ne derece başarılı olduğunuzu anlatmak için kendinize 0'dan 10'a kadar bir not verin. Sonra bu dönem öğrendiğiniz becerilerin altını çizerek, dönem sonu itibarıyla kendinize yeniden not verin.

Sorunun tanımlanması, Çözülmesi ve Karar Verme

- 1- Sorunun içinden çıkış noktası bulma,
- 2- Benzetme, etraflı düşünme, duyumsallık, BF gibi fikir üretme metotlarını kullanma
- 3- Fikir üretmeyi üretilen fikirlerin değerlendirmesinden ayırt edebilme. Örneğin yeni bir fikir duyulduğunda hemen eleştirmekten kaçınma.

Grup Dinamiği ve Grup Yöntemleri

- 4- Grup çalışmasına istekle katılma ve çalışma/konuşmalarda kimsenin dışlanmamasına gayret,
- 5- Diğerlerinin yaptığına ve fikrine saygı gösterme,
- 6- Diğerlerinin fikir ve katkılarından faydalanmak,
- 7- Tartışmaları bitirmeden önce herkesin neye karar verildiğini bildiğinden emin olmak.

Araştırma ve Bilgi Edinme

- 8- Telefonla bilgi almak,
- 9- Kütüphane, kitap ve dergilerden bilgi toplamak,
- 10-Mektup yollayarak bilgi edinmek,
- 11-İnsanlarla görüşerek bilgi edinmek.

Grup Projesini Yürütme

- 12-Olası zorlukları yazma,
- 13-Eylem planı yapmak,
- 14-Görev bölümü yapmak,
- 15-İlerlemeyi izleyerek her adımın bitiş tarihine karar vermek,
- 16-Değerlendirme kriterlerini belirlemek,
- 17-Grupla uyum içinde çalışmak
- 18-Değerlendirme yapabilmek,
- 19-Projenin daha başarılı olabilmesi için, yapılması gerekli değişiklikleri tespit edebilmek

Oturumlar esnasında gerektiği anlarda -örneğin grup bir noktada tıkanıldığında- kısa değerlendirmeler yapın: Ne yaptık ve sonuçları neydi, planımız var mıydı, planı izledik mi, gelecek sefer daha iyi sonuç almak için ne yapabiliriz, zorluklar nelerdi, gelecek sefer zorluklarla nasıl başa çıkabiliriz gibi. Veya oturumun başında, geçen oturumda neler öğrendik, nasıl daha iyi yapabiliriz gibi sorular sorabilirsiniz.

EK-D

John Arnold'un öğütlerini sömestr sonunda fotokopiyle çoğaltıp ilgilenenlere dağıtabilirsiniz.

GELECEKTE YARATICILIĞINIZI ARTIRMANIN YOLLARI

- 1- Kendinizi olabildiğince iyi tanıyın ve beklentilerinizi kaydedin,
- 2- Yanınızda bir defter taşıyın ve onu kullanın!,
- 3- Her gün kendinize yeni bir soru sorun
- 4- Yörenizde el işçiliğini geliştirin
- 5- İlgi alanlarınızı genişletin ve okuyun,
- 6- Yaratıcı hobiler edinin,
- 7- Evinizde ve işinizde yeni fikirlere hoşgörölü bir hava yaratmaya çalışın,
- 8- Espri yeteneğinizi geliştirin,
- 9- Tahminlerde bulunun ve hayal kurun,
- 10- Sorgulayın-inceleyin-birleştirin-tahmin yürütün.